

RETRATS DEL NATURAL
JOSÉ ANTONIO MARTÍN GARDOQUI
CIUTADÀ

(112)

FRANCESC MELCION

Gardoqui, llibertat conquerida

TONI VALL
BARCELONA

M'agrada la vida". Gardoqui ho té clar. És optimista malgrat les garrotades que s'ha endut. Té ganes de viure, de ser feliç, de no mirar enrere ni deixar-se ofegar pels errors que ha comès. Li pregunto si m'ho explicaria i accepta relatar-me un trajecte d'infortunis i males decisions, però també d'esclatxes de llum, d'indrets d'esperança. Es nota que ha girat full i que recordar el passat ja no és una llosa pesant. Es diu José Antonio Martín, però tothom s'hi adreça pel seu segon cognom, basc, Gardoqui. De jove tocava la bateria i vivia a tota velocitat, com una exhalació. Es va equivocar massa vegades i ho ha pagat amb escreix. "He sigut un tonto que ha llançat la seva vida per la borda", admet. Té seixanta-un anys i se n'ha passat vint-i-vuit a la presó. Ha vist de tot, ha conegut la versió més fèrria de la justícia i la desesperança arbitrarietat de la injustícia. Molts companys de recorregut s'han quedat pel camí, ell s'ha aferrat a la sort i n'ha tingut. En certa manera ell mateix és un miracle amb cames i braços, és fort i resistent com un roure, l'ànima li bateja fort. Va cas-

tigar les seves venes, va córrer desesperadament, va sobreviure. Podria ser un poema, una cançó pop i una història d'amor boig. Si existeix el fatalisme, Gardoqui el contradiu. El seu destí no estava escrit enlloc. Es deixava anar, es deixava portar, no esperava ningú. Fins que un dia va conèixer la Fortu. Abans, però, li van passar moltes coses.

La música va ser la seva vocació més primària, i tocar la bateria, el que més li agradava del món. Tant la de juguina que li van regalar amb sis anys com la Roxy alemanya que només deixava que se li veiés el serrell quan hi seia darrere amb dotze. Primers grups –Los Diabólicos–, primeres festes majors a Madrid –la seva ciutat– i voltants. Disbauxes no sempre ben controlades i algunes amistats poc recomanables que l'encaminen per l'enfangat territori de les drogues. Els primers furtis en botigues i robatoris de cotxes el porten entre reixes per primera vegada. Dels setze als dinou anys (entre el 1975 i el 1977) transita per presons d'Almeria, Jaén, Lleida, Saragossa, Madrid i València. En sortir, viu el moment de més professionalització musical, com a bateria de Burning, a principis dels anys 80 i en plena Movida Madrileña. La satisfacció de la música es combina amb la fatal dependència de l'heroïna i la cocaïna, que és total i que l'impulsa a una espiral perniciososa i perillosa. S'especi-

Vocació
La música era la seva vida, i la bateria, el seu instrument preferit

Llibertat
Té 61 anys i n'ha passat 28 a la presó; hi va entrar per primer cop amb 16

alitza en l'atracament de bancs, més de cinquanta, amb banda o en solitari, amb pistola de veritat, de fogueig o de joguet. Tant se val, amb un senzill *modus operandi* aconsegueix diners fàcil que li permet sufragar la seva addicció i mantenir un tren de vida a tota velocitat, sense mirar enrere, sense parar-se a pensar, sense repòs. Però com acostuma a passar, l'acaben enganxant i el càstig s'aplica, implacable. Acumula condemes, surt i torna a entrar. Entre una cosa i l'altra, gairebé trenta anys tancat: Soto del Real, Alcalá Meco, Navalcarnero, Burgos, Terol, Puerto de Santa María i Picassent. "Em creia que era el rei del mambo, però he sigut un *gilipollas*, ho he perdut tot i tots els que m'estimaven s'han allunyat de mi", m'explica serè i sincerament penedit.

La misèria de la droga

Allarg de tants anys a l'ombra ha conegut tota mena de tristes realitats. Des dels abusos de poder i els maltractaments policials fins a la misèria profunda de la droga i de la malaltia. L'any 1986 li van diagnosticar el VIH. Era el moment més devastador de la pandèmia, quan contreure-la equivalia a una mort gairebé segura. La sort es posa de la seva banda i el virus no evoluciona. La majoria dels amics de l'època no tenen la mateixa sort. "La presó m'ha endurit, m'ha convertit en un solitari", relata. Pe-

rò també li ha proporcionat alguna bona notícia. Una, per ser precisos: la Fortu. Es van conèixer per correspondència dins de la presó i es van escriure durant vuit mesos abans de conèixer-se en persona: "Va ser molt emocionant, quan ens vam veure ja ens estimàvem". La seva història d'amor s'explica al documental *Septiembre*, de Carles Bosch. Quan es van conèixer ell ja no pensava en l'amor, ja ho donava per perdut. Però va funcionar i la Fortu el va visitar a la presó durant vuit anys, fins que el 2011 per fi va retrobar la llibertat.

Avui, Gardoqui viu a Torrent, al costat de València. Considera que ha pagat les seves males accions i està decebut amb el tracte institucional que ha rebut: "La reinserció no existeix, me l'he hagut de construir jo mateix com he pogut". Fa un parell d'estius, amb la guitarra a la mà, va buscar-se la vida a les terrasses de València. Però es va cansar de xocar sempre contra la paret de l'autoritat. La Fortu i els amics l'han ajudat a aixecar el cap en els mals moments, quan la desesperança aflora. "M'agrada la vida", em repeteix altre cop. I té un somni. Retrobar algun dia la seva filla de 38 anys. La va veure néixer i créixer poc temps. El curs de la vida narrada els va separar. L'última notícia és la foto que va veure quan ella tenia 18 anys: "Era guapíssima!" Seria bonic que es retrobessin. —